

**PRIJEDLOG ZAKONA O
POTVRĐIVANJU**

**PROTOKOLA
O VODI I ZDRAVLJU,
UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I UPORABI
PREKOGRAIČNIH VODOTOKA I
MEĐUNARODNIH JEZERA IZ 1992. GODINE**

I. Ustavna osnova za donošenje Zakona

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Protokola o vodi i zdravlju, uz Konvenciju o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine (u daljnjem tekstu: Protokol o vodi i zdravlju) sadržana je u odredbi članku 138 Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 41/01, pročišćeni tekst).

II. Ocjena stanja i cilj koji se donošenjem Zakona želi postići

Republika Hrvatska je kao punopravna stranka **Konvencije o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine**, prihvatila aktivnosti utvrđene na I. konferenciji stranaka od 02 - 04. 07. 1997 godine u Helsinkiju i u skladu s navedenim potpisala Protokol o vodi i zdravlju 17. lipnja. 1999 u Londonu. Republika Hrvatska je ratificirala Konvenciju o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine, («Narodne novine» - Međunarodni ugovori br. 4/96, stupila na snagu 23.03.1998 god.).

Republika Hrvatska svijesna je da voda predstavlja osnovni elemenat i uvjet za održavanje života te da je osiguranje vode u dovoljnoj količini i kakvoći za zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba preduvjet za osiguranje i poboljšanje zdravlja ljudi i za ispunjenje održivog razvoja općenito. Ovim Protokolom proširuju se i dopunjuju odredbe Konvencije dodatnim mjerama u svrhu osiguranja i jačanja javnog zdrastva.

Cilj ovog Protokola je poticanje i osiguranje u nacionalnim, prekograničnim i međunarodnim okvirima zaštita ljudskog zdravlja kroz poboljšanje gospodarenja vodama, zaštitom vodnih sustava, prevencijom te suzbijanjem i smanjivanjem bolesti vezanih uz vodu. Stranke Protokola obvezat će se na poduzimanje potrebnih mjera i aktivnosti u svrhu ispunjenja navedenog cilja primjenom najboljih metoda u gospodarenju svim vodama te poduzimanjem sanitarnih mjera i zaštitu svih voda koje se koriste za piće, proizvodnju hrane i u svrhu rekreacije.

Potpisivanjem Protokola i njegovim potvrđivanjem Republika Hrvatska iskazuje svoju odlučnost o provođenju ustavnog načela o pravu njenih građana na zdrav život.

Generalni tajnik Ujedinjenih naroda vršit će dužnost **Depozitara ovog Protokola**.

III. Osnovna pitanja koja se predlažu urediti ovim Zakonom te posljedice koje će donošenjem Zakona proisteci

Zakonom se predlaže potvrđivanje Protokola kako bi njegove odredbe, u smislu članka 140. Ustava Republike Hrvatske, postale dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske. Osnova za potvrđivanje Protokola je zbog toga, jer je Republika Hrvatska kao punopravna stranka Konvencije o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine potpisala Protokol o vodi i zdravlju 17. lipnja. 1999 u Londonu. Potpisivanjem Protokola Republika Hrvatska se obvezala da će poduzeti mjere i aktivnosti u skladu Protokola.

Republika Hrvatska je dužna poduzeti odgovarajuće mjere za prevenciju, suzbijanje i smanjivanje bolesti vezanih uz vodu u okviru integriranih sustava vodnog gospodarstva kojima je cilj održivo korištenje vodnih resursa, kakvoće vode u okolišu koja ne ugrožava ljudsko zdravlje, te zaštita vodnih ekosustava.

Primjenom ovog Protokola unaprijediti će se zdravlje ljudi, poboljšati sanitarne mjere i spriječiti bolesti vezane uz vodu boljim gospodarenjem i zaštitom voda od onečišćenja.

Protokol se sastoji od 26. članaka kojima se detaljnije određuje:

cilj, značenje, djelokrug i opće odredbe, informiranje javnosti, međunarodna suradnja i pravna regulativa.

Protokol se odnosi na:

površinske slatke vode; podzemne vode, riječna ušća, priobalne vode koje se rabe za rekreaciju ili za uzgoj ribe, ograđene vode, na vodu tijekom zahvaćanja, transporta, pročišćavanja ili isporuke i na otpadne vode.

IV. Ocjena sredstava potrebnih za provedbu ovog Zakona

Provedba ovog Zakona neće zahtijevati dodatna financijska sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

V. Obrazloženje razloga zbog kojih se predlaže donošenje Zakona po hitnom postupku

Osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Protokola po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog Sabora («Narodne novine» br. 6/02 – pročišćen tekst i 41/02) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. S obzirom na razloge navedene u točkama II. i III. Prijedloga zakona, potrebno je što žurnije ispuniti sve potrebne pretpostavke kako bi se strankama Konvencije uputila obavijest o okončanju postupka predviđenih unutarnjim zakonodavstvom Republike Hrvatske za odobrenje Protokola, te stvorili uvjeti za njegovo stupanje na snagu i potrebne pretpostavke za njihovu provedbu. S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojima država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorima, predlaže se ovaj Prijedlog zakona raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

U skladu ustavnog načela o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda Republika Hrvatska se opredjelila da svatko ima pravo na zdravi život i u skladu s time će poduzet sve mjere i aktivnosti za zaštitu vodnih sustava, poboljšanje sanitarnih mjera i spriječavanje bolesti vezan uz vodu. Potvrđivanjem i stupanjem na snagu Protokola ostvarit će se bolja međunarodna suradnja, unaprijediti postojeća zakonska regulativa i poboljšati zdravlje ljudi.

VI. Konačni Prijedlog zakona o potvrđivanju Protokola

Na temelju članka 16. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora («Narodne novine» br. 28/96) a polazeći od članka 139. Ustava Republike Hrvatske, predlaže se da Vlada Republike Hrvatske pokrene postupak donošenja Zakona o potvrđivanju Protokola, po hitnom postupku. Nacrt Konačnog prijedloga zakona o potvrđivanju Protokola glasi:

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA O VODI I ZDRAVLJU UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I UPORABI PREKOGRANIČNIH VODOTOKA I MEĐUNARODNIH JEZERA IZ 1992. GODINE

Članak 1.

Potvrđuje se Protokol o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine, kojeg je Republika Hrvatska potpisala, u Londonu 17. lipnja 1999. god., u izvorniku na engleskom, francuskom, njemačkom i ruskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Protokola iz članka 1. ovog Zakona u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

**Protocol on Water and Health to the 1992 Convention on the Protection
and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes
done in London, on 17. June 1999**

**PROTOKOL O VODI I ZDRAVLJU UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I UPORABI
PREKOGRANIČNIH VODOTOKA I MEĐUNARODNIH JEZERA IZ 1992.
GODINE,
potpisan 17. lipnja.1999 u Londonu**

Članak 3.

Za provedbu ovoga Zakona nadležno je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva uz suradnju Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Članak 4.

Na dan stupanja na snagu ovog Zakona Protokol iz članka 1. ovog Zakona nije na snazi za Republiku Hrvatsku te će se podaci objaviti naknadno sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama» .

**OBRAZLOŽENJE ODREDBA
KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU
PROTOKOLA O VODI I ZDRAVLJU**

Člankom 1. Konačnog prijedloga zakona o potvrđivanju Protokola temeljom odredbi članka 139. Ustava Republike Hrvatske te sukladno članku 16. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora iskazuje se konačni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana Protokolom.

U članku 2. Konačnog prijedloga zakona sadržan je tekst Protokola u izvorniku na engleskom i hrvatskom jeziku.

Člankom 3. Konačnog prijedloga zakona kao tijelo nadležno za provedbu Protokola određuje se Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

U članku 4. Konačnog prijedloga zakona navodi se podatak o datumu stupanja na snagu Protokola.

Člankom 5. utvrđuje se dan stupanje na snagu Zakona o potvrđivanju Protokola.

UJEDINJENI NARODI

GOSPODARSKO I SOCIJALNO VIJEĆE

-
OPĆA distribucija
MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin

18. listopada 1999. godine

IZVORNIK: NA ENGLESKOM

GOSPODARSKA KOMISIJA ZA EUROPU

REGIONALNI URED ZA EUROPU SVJETSKE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE

**SASTANAK DRŽAVA STRANAKA KONVENCIJE O ZAŠTITI I UPORABI PREKOGRANIČNIH
VODOTOKA I MEĐUNARODNIH JEZERA**

Drugi sastanak,
Hag, Nizozemska, 23.-25. ožujka 2000. godine

**PROTOKOL O VODI I ZDRAVLJU
UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I UPORABI PREKOGRANIČNIH
VODOTOKA I MEĐUNARODNIH JEZERA IZ 1992. GODINE,
POTPISAN 17. lipnja 1999. u Londonu**

PROTOKOL O VODI I ZDRAVLJU UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I KORIŠTENJU PREKOGRANIČNIH VODOTOKA I MEĐUNARODNIH JEZERA IZ 1992.

Stranke ovog Protokola

Upoznate sa činjenicom da je voda bitna za održanje života i da je raspoloživost vode u količinama, te kakvoći, dostatnima za zadovoljenje osnovnih ljudskih potreba, preduvjet i za bolje zdravlje i za održivi razvoj;

Potvrđujući koristi za ljudsko zdravlje i dobrobit što proistječu iz higijenski ispravne i čiste vode, te skladnog i pravilnog funkcioniranja vodenog okoliša;

Svjesne da su površinske vode i podzemne vode obnovljivi resursi s ograničenom sposobnošću oporavljanja od nepovoljnih učinaka ljudskih aktivnosti na njihovu količinu i kakvoću, te da svako nepoštivanje tih ograničenja može rezultirati i kratkoročnim i dugoročnim nepovoljnim učincima na zdravlje i dobrobit onih koji se pouzdaju u te resurse i njihovu kakvoću, te da je shodno tome i za zadovoljenje ljudskih potreba i za zaštitu okoliša od bitne važnosti održivo gospodarenje hidrološkim ciklusom;

Svjesne također posljedica po javno zdravlje, manjkavosti vodnih količina i kakvoće vode za zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba, te ozbiljnih učinaka takvih nedostataka, osobito na ranjive, siromašne, te na izopćene iz društva;

Svjesne da su prevencija, suzbijanje i smanjenje bolesti vezanih uz vodu važne i hitne zadaće koje se mogu obaviti na zadovoljavajući način samo kroz pojačanu suradnju na svim razinama i među svim sektorima - i unutar zemalja i između država;

Svjesne također i da su nadzor nad bolestima vezanima uz vodu i uspostava sustavâ ranog uzbunjivanja važni aspekti prevencije, suzbijanja i smanjivanja bolesti vezanih uz vodu;

Zasnivajući se na zaključcima Konferencije Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju (Rio de Janeiro, 1992), a osobito na Deklaraciji o okolišu i razvoju iz Rija i na Agendi 21, kao i na programu za daljnju provedbu Agende 21 (New York, 1997), te na otuda proizašloj odluci Komisije za održivi razvoj u održivom gospodarenju slatkim vodom (New York, 1998);

Nadahnjujući se relevantnim odredbama Konvencije o zaštiti i korištenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera iz 1992., te ističući potrebu i za poticanjem šire primjene tih odredaba i za nadopunjavanjem te Konvencije s daljnjim mjerama za jačanje javnog zdravlja;

Primajući na znanje Konvenciju o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica iz 1991., Konvenciju o prekograničnim učincima industrijskih nesreća iz 1992., i Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu upotrebe međunarodnih vodotokova u nenavigacijske svrhe iz 1997., te Konvenciju o dostupnosti informacija, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i dostupnosti pravde u pitanjima okoliša iz 1998.;

Primajući na znanje i odgovarajuća načela, ciljeve i preporuke Europske povelje o okolišu i zdravlju iz 1989., Helsinšku deklaraciju o okolišu i zdravlju iz 1994., te ministarske deklaracije, preporuke i rezolucije iz procesa “Okoliš za Europu”;

Priznajući pravilnu zasnovanost i relevantnost drugih inicijativa, instrumenata i procesa za okoliš u Europi, kao i pripremu i provedbu Nacionalnih planova za okoliš i zdravstvene akcije, te Nacionalnih planova akcije za okoliš;

Pohvalivši napore što su ih već poduzeli Gospodarstvena komisija Ujedinjenih naroda za Europu i Regionalni ured za Europu Svjetske zdravstvene organizacije radi jačanja bilateralne i multilateralne suradnje za prevenciju, suzbijanje i smanjivanje bolesti vezanih uz vodu;

Potaknute brojnim primjerima pozitivnih dostignuća država članica Gospodarstvene komisije Ujedinjenih naroda za Europu i država članica Regionalnog ureda za Europu Svjetske zdravstvene organizacije na ublažavanju zagađenja i održavanju i obnavljanju vodnog okoliša sposobnog podržavati ljudsko zdravlje i dobrobit;

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

CILJ

Cilj je ovog Protokola poticati na svim prikladnim razinama, u nacionalnom kao i u prekograničnom i međunarodnom kontekstu, zaštitu ljudskog zdravlja i dobrobiti, i pojedinačne i zajedničke, u okviru održivoga razvoja, kroz poboljšavanje vodnoga gospodarstva, što uključuje vodene ekosustave, te putem prevencije, suzbijanja i smanjivanja prisutnosti bolesti vezanih uz vodu.

Članak 2.

ZNAČENJE

U svrhe ovog Protokola:

1. Pojam “bolest vezana uz vodu” označuje bilo kakve značajne rasprostranjene nepovoljne učinke na ljudsko zdravlje, kao što su smrt, invaliditet, bolest ili poremećaji, izravno ili neizravno prouzročeni tom bolešću ili promjenama u količini ili kakvoći voda bilo koje vrste;
2. “Voda za piće” označuje vodu koja se koristi ili koja je namijenjena ljudskoj upotrebi za piće, kuhanje, pripremanje jela, osobnu higijenu ili slične svrhe;
3. “Podzemne vode” označuju svu vodu koja je ispod površine tla u zoni zasićenosti i u izravnom kontaktu s tlom ili podzemnim slojem;
4. Pojam “ograđene vode” označuje umjetno stvorene vodene mase odvojene od površinske slatke vode ili obalne vode, bilo unutar ili izvan građevine;

5. "Prekogranične vode" su bilo koje površinske ili podzemne vode koje označuju, prelaze preko, ili se nalaze na granicama između dviju ili više država; svagdje gdje prekogranične rijeke izravno utječu u more, te prekogranične vode završavaju na liniji preko njihovih ušća između točaka na crti niske vode na njihovim obalama;

6. "Prekogranični učinci bolesti koje se prenose vodom" označuju sve značajne nepovoljne učinke na ljudsko zdravlje, kao što su smrt, invalidnost, bolest ili poremećaji, na području koje je pod jurisdikcijom jedne Stranke, a koje su izravno ili neizravno izazvali stanje ili promjene u količini ili kakvoći voda na području koje je pod jurisdikcijom druge Stranke bez obzira da li takvi učinci predstavljaju prekogranično djelovanje ili ne;

7. "Prekogranično djelovanje" označuje bilo kakav značajni nepovoljni učinak na okoliš što proizlazi iz promjene u uvjetima prekograničnih voda prouzročenima ljudskom aktivnošću, čije se materijalno podrijetlo nalazi u cijelosti ili djelomično unutar područja pod jurisdikcijom Stranke ove Konvencije; a na području koje je pod jurisdikcijom druge Stranke ove Konvencije. Takvi učinci na okoliš uključujući učinke na ljudsko zdravlje i sigurnost, floru, faunu, tlo, zrak, vodu, klimu, krajobraz i povijesne spomenike ili druge građevine ili interakciju između tih čimbenika; oni uključuju i utjecaje na kulturnu baštinu ili na društvenoekonomske uvjete, koji proizlaze iz nepovoljnih promjena tih čimbenika;

8. "Sanitarne djelatnosti" znači prikupljanje, transport, pročišćavanje i uklanjanje ili ponovnu uporabu ljudskih izlučevina ili kućanskih otpadnih voda bilo putem zajedničkih sustava ili putem instalacija koje služe jednom domaćinstvu ili poduzeću;

9. "Zajednički sustav" znači:

(a) Sustav za opskrbu niza domaćinstava ili poduzeća pitkom vodom i(ili);

(b) Sustav za pružanje sanitarnih usluga koji opslužuje niz domaćinstava ili poduzeća te, gdje je prikladno, omogućuje i prikupljanje, transportiranje, pročišćavanje i uklanjanje ili ponovno korištenje industrijske otpadne vode;

bilo da ih pruža tijelo u javnom sektoru, poduzeće u privatnom sektoru ili partnerstvo između ta dva sektora:

10. "Vodnogospodarski plan" znači plan razvoja, gospodarenja, zaštite i(ili) korištenja vode unutar teritorijalnog područja ili podzemnog vodonosnika, uključujući zaštitu pridruženih ekosustava;

11. "Javnost" označuje jednu ili više fizičkih ili pravnih osoba i, sukladno njihovom nacionalnom zakonodavstvu ili praksi, njihove udruge, organizacije ili grupacije;

12. "Organ vlasti" označuje:

a) Vladu na državnom, regionalnom i drugim razinama;

b) Fizičke ili pravne osobe koje obnašaju dužnosti javne uprave prema zakonu odnosne zemlje, uključujući posebne dužnosti, aktivnosti ili usluge u odnosu na okoliš, javno zdravlje, sanitarne mjere, vodno gospodarstvo ili vodoopskrbu;

c) Sve druge fizičke ili pravne osobe koje imaju javna ovlaštenja ili funkcije, ili pružaju javne usluge, pod kontrolom tijela ili osobe koje potpadaju pod pododlomke a) ili b) gore;

d) Ustanove od bilo koje regionalne organizacije za ekonomsku integraciju navedene u članku 21 koje su Stranke.

Ova definicija ne uključuje tijela ili institucije koje postupaju u sudbenom ili zakonodavnom svojstvu;

13. "Lokalno" se odnosi na sve relevantne razine teritorijalne jedinice niže od razine države;

14. "Konvencija" označuje Konvenciju o zaštiti i korištenju prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera, sklopljenu u Helsinkiju 17. ožujka 1992.

15. "Sastanak stranaka Konvencije" označuje tijelo što su ga osnovale stranke Konvencije sukladno njenom članku 17;

16. "Stranka" označuje, ako tekst ne ukazuje drugačije, državu ili regionalnu organizaciju za ekonomsku integraciju spomenutu u članku 21 koja je pristala obvezati se ovim Protokolom i za koju je ovaj Protokol na snazi;

17. "Sastanak stranaka" - tijelo koje su stranke osnovale sukladno članku 16.

Članak 3.

DJELOKRUG

Odredbe ovog Protokola obvezno se primjenjuju na:

- a) Površinske slatke vode;
- b) Podzemne vode;
- c) Riječna ušća
- d) Priobalne vode koje se rabe za rekreaciju ili za uzgoj ribe u akvakulturi ili za uzgoj ili ubiranje školjki;
- e) Ograđene vode koje su općenito na raspolaganju za kupanje;
- f) Vodu tijekom zahvaćanja, transporta, pročišćavanja, ili isporuke;
- g) Otpadne vode tijekom prikupljanja, transporta, pročišćavanja i ispuštanja ili ponovne upotrebe.

Članak 4.

OPĆE ODREDBE

1. Stranke su dužne poduzeti odgovarajuće mjere za prevenciju, suzbijanje i smanjivanje bolesti vezanih uz vodu u okviru integriranih sustava vodnog gospodarstva kojima je cilj održivo korištenje vodnih resursa, kakvoće vode u okolišu koja ne ugrožava ljudsko zdravlje, te zaštita vodnih ekosustava.

2. Stranke osobito moraju poduzeti sve potrebne mjere radi osiguranja:

a) Odgovarajuću isporuku higijenski zdrave vode za piće, koja nema nikakvih mikroorganizama, parazita i tvari koje bi, zbog svog broja ili koncentracije, predstavljale potencijalnu opasnost po ljudsko zdravlje. To uključuje zaštitu vodnih resursa koji se koriste kao izvori vode za piće, pročišćavanje vode i za uspostavu, poboljšavanje i održavanje zajedničkih sustava;

b) Odgovarajuću sanitarnu djelatnost s razinom, koja u dovoljnoj mjeri štiti ljudsko zdravlje i okoliš. To se naročito postiže izgradnjom, poboljšanjem i održavanjem zajedničkih sustava;

c) Učinkovite zaštite vodnih resursa koji se koriste kao izvori vode za piće i njihovih srodnih ekosustava voda, od zagađenja uslijed drugih uzroka, uključujući poljoprivredu, industriju i druga ispuštanja u okoliš i emisije opasnih tvari. Obvezni cilj toga je učinkovito smanjiti količine i ukloniti ispuštanje i emisije tvari koje se smatraju opasnim za ljudsko zdravlje i vodne ekosustave;

d) Odgovarajućih mjera sigurnosti za ljudsko zdravlje protiv bolesti vezanih uz vodu prouzročenih korištenjem vode za rekreacijske svrhe, korištenjem vode za akvakulturu, korištenjem vode u kojoj se proizvode školjkaši ili one iz kojih se oni ubiru, korištenjem otpadne vode za navodnjavanje ili korištenjem kanalizacijskog mulja u poljodjelstvu ili akvakulturi;

e) Učinkovitih sustava za praćenje situacija koje mogu dovesti do epidemija ili pojedinačnih slučajeva bolesti vezanih uz vodu i za reagiranje na takve epidemije i slučajeve, te na opasnost istih.

3. Daljnje spominjanje "vode za piće" i "sanitarne mjere" u ovom Protokolu odnose se na vodu za piće i sanitarne mjere koje su obvezne radi ispunjavanja zahtjeva iz točke 2 ovoga članka.

4. Sve takve mjere stranke moraju zasnivati na procijeni svake predložene mjere u odnosu na sve njene implikacije, uključujući koristi, nedostatke i troškove za:

a) ljudsko zdravlje

b) vodne resurse

c) održivi razvoj

uzimajući u obzir različite nove učinke bilo koje predložene mjere na različite medije okoliša.

5. Stranke moraju poduzeti sve prikladne akcije za stvaranje stabilnih i mogućih pravnih, upravnih i gospodarstvenih okvira, a unutar kojih javni, privatni i dragovoljni sektori mogu dati svaki svoj doprinos poboljšanju vodnog gospodarstva u svrhu prevencije, suzbijanja i smanjivanja bolesti vezanih uz vodu.

6. Stranke moraju zahtijevati od organa vlasti koji razmatraju poduzimanje akcija ili drugima daju odobrenja za akcije, koje mogu imati značajnog učinka na okoliš bilo kojih voda unutar obuhvata ovoga Protokola, da uzmu u obzir svaki potencijalni učinak te akcije na javno zdravlje.

7. Ako je stranka ujedno i stranka u Konvenciji o ocjenjivanju učinka na okoliš u prekograničnom kontekstu, pridržavanje zahtjeva iz te Konvencije od strane javnih vlasti glede predložene akcije zadovoljava zahtjeve iz točke 6 ovoga članka.

8. Odredbe ovoga Protokola ne utječu na pravo pojedinih stranaka da održavaju, usvajaju ili provode strože mjere od onih u ovom Protokolu.

9. Odredbe ovoga Protokola ne utječu nepovoljno utjecati na prava i obveze stranaka u Protokolu, koja proizlaze iz Konvencije ili drugih postojećih međunarodnih sporazuma, izuzev gdje su uvjeti po ovom Protokolu stroži od odgovarajućih uvjeta po Konvenciji ili po tom drugom postojećem međunarodnom sporazumu.

Članak 5.

NAČELA I PRISTUPI

Poduzimajući mjere za provedbu ovog Protokola stranke poglavito moraju poštivati sljedeća načela i pristupe:

a) Načelo predostrožnosti po kojem se akcija za prevenciju, suzbijanje ili smanjivanje bolesti vezane uz vodu ne smije odgađati zato što znanstveno ispitivanje nije potpuno dokazalo uzročnu vezu između čimbenika na koji je ta akcija usmjerena s jedne strane i potencijalnog doprinosa tog čimbenika pojavi bolesti vezane uz vodu i (ili) prekograničnih učinaka s druge strane:

b) Načelo "zagađivač plaća" po kojem troškove preventive, kontrole i smanjivanja zagađenja snosi zagađivač;

c) Sukladno Povelji UN-a i načelima međunarodnoga prava, države imaju suvereno pravo iskorištavanja svojih vlastitih resursa prema svojoj vlastitoj politici okoliša i razvoja, te odgovornost da aktivnosti koje se odvijaju unutar njihove jurisdikcije ili kontrole ne izazivaju štetu u okolišu drugih država ili područja koja se nalaze izvan granica nacionalne jurisdikcije;

d) S vodnim resursima mora se upravljati na način da se zadovoljavaju potrebe sadašnje generacije ne dovodeći u pitanje mogućnost zadovoljavanja potreba budućih generacija ;

e) Treba poduzimati preventivne akcije da bi se izbjegle epidemije i pojedini slučajevi bolesti vezanih uz vodu i zaštitili vodni resursi koji se koriste kao izvori vode za piće, jer takva akcija učinkovitije uklanja štetu i može biti isplativijom nego akcija za popravljavanje štete;

f) Akciju gospodarenja vodnim resursima treba poduzeti na najnižoj prikladnoj razini uprave;

g) Voda ima društvene, gospodarske i ekološke vrijednosti, pa zato s njom treba gospodariti tako da se ostvari najpovoljnija kombinacija tih vrijednosti;

h) Učinkovito korištenje vode treba poticati ekonomskim instrumentima i izgradnjom svijesti;

i) Među ostalim, potrebni su dostupnost informacija javnosti i njeno suodlučivanje o vodi i zdravlju da bi se poboljšale kakvoća i provedba odluka, podigla svijest javnosti o tim pitanjima, javnosti pružila prilika za izražavanje svojih interesa, a organima vlasti omogućilo pravilno uzimanje takvih interesa u obzir. Takvu dostupnost i sudjelovanje treba nadopuniti prikladnim pristupom sudskoj i upravnoj reviziji relevantnih odluka;

j) U mjeri mogućeg, s vodnim resursima treba gospodariti cjelovito na osnovu vodnih područja, a u cilju vezanja društvenog i gospodarskog razvoja na zaštitu prirodnih ekosustava, te usklađivanja gospodarenja vodnim resursima sa zakonskim mjerama koje se odnose na ostale medije okoliša. Takav integralni pristup treba vrijediti na cijelom vodnom području, bilo ono prekogranično ili ne, uključujući pripadajuće mu priobalne vode, sve podzemne vodonosnike ili relevantne dijelove takvih vodnih područja ili podzemnih vodonosnika;

k) Posebnu pozornost treba obratiti zaštiti ljudi posebno osjetljivih na bolest vezanu uz vodu;

l) Svem stanovništvu, a osobito onima koji su u nepovoljnijem položaju ili su društveno izolirani, treba omogućiti pravedan pristup vodi i odgovarajuće količine i kvalitete;

m) Kao protuteža njihovim pravima na vodu i pravima na naknade za vodu prema građanskom pravu i javnom pravu, fizičke i pravne osobe i ustanove, bilo u javnom ili privatnom sektoru, trebaju doprinijeti zaštiti vodnog okoliša i očuvanju vodnih resursa, te

n) Pri provođenju ovog Protokola dužnu pažnju treba pridavati lokalnim problemima, potrebama i saznanjima.

Članak 6.

CILJEVI I ROKOVI

1. Radi postizanja svrhe ovoga Protokola, stranke moraju poraditi na ostvarenju ciljeva:

- a) Pristup vodi za piće za svakoga
- b) Osiguranje sanitarnih mjera za sve

u okviru integralnih vodnogospodarskih sustava, usmjerenih na održivu upotrebu vodnih resursa, usmjerenih na kakvoću vode u okolišu, koja ne ugrožava ljudsko zdravlje i zaštitu vodnih ekosustava.

2. U te svrhe, svaka stranka mora postaviti i objaviti nacionalne i(ili) lokalne ciljeve za standarde i razine učinkovitosti koje valja postići ili održati radi visoke razine zaštite od bolesti vezanih uz vodu. Ti se ciljevi u određenim vremenskim razmacima moraju povremeno revidirati. Pri tome stranke moraju donijeti praktične i(ili) druge odredbe za sudjelovanje javnosti, u okviru transparentnosti i pravednosti, te moraju osigurati pravilno uzimanje u obzir ishoda od sudjelovanja javnosti. Izuzev ondje gdje ih nacionalne ili lokalne okolnosti čine irelevantnima za prevenciju, suzbijanje i smanjivanje bolesti vezanih uz vodu, ti ciljevi moraju, između ostalog, obuhvatiti:

- a) Kakvoću isporučene vode za piće, uzimajući u obzir smjernice Svjetske zdravstvene organizacije za kakvoću vode za piće;

- b) Smanjenje opsega epidemija i slučajeva bolesti vezanih uz vodu;

- c) Veličinu teritorija, veličinu ili udjele stanovništva koje trebaju opsluživati zajednički sustavi za opskrbu vodom za piće, ili gdje opskrbu vodom za piće treba poboljšati drugim sredstvima;

- d) Veličinu teritorija, veličinu ili udjele stanovništva, koje trebaju opsluživati zajednički sanitarni sustavi ili gdje sanitarne mjere treba poboljšati drugim sredstvima;

- e) Nivo učinkovitosti koji treba postići s takvim zajedničkim sustavima i s takvim drugim mjerilima u odnosu na vodoopskrbu i sanitarne mjere;

- f) Primjenu prepoznate dobre prakse na gospodarenje vodoopskrbom i odvodnjom, uključujući zaštitu voda koje se koriste kao izvori vode za piće;

- g) Pojavu ispuštanja u okoliš:

- (i) nepročišćenih otpadnih voda i

- (ii) nepročišćenih preljevnih oborinskih voda

iz zajedničkih sustava za otpadne vode u vode obuhvaćene ovim Protokolom;

- h) Kakvoću ispuštenih otpadnih voda iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u vode, koje su predmet ovog Protokola;

- i) Uklanjanje ili ponovna upotreba kanalizacijskoga mulja iz zajedničkih sustava sanitarnih uređaja i drugih sanitarnih uređaja, te kakvoću otpadne vode korištene u svrhe navodnjavanja, uzimajući u obzir smjernice Svjetske zdravstvene organizacije i Programa

Ujedinjenih naroda za okoliš radi higijenski ispravne upotrebe otpadne vode i izlučevina u poljodjelstvu i akvakulturi;

j) Kakvoću voda koje se koriste kao izvori za vodu za piće, a koje se općenito koriste za kupanje ili koje se koriste za uzgoj ribe akvakulturom ili za uzgoj ili ubiranje školjkaša;

k) Primjenu prepoznate dobre prakse na gospodarenje ograđenim vodama općenito raspoloživima za kupanje;

l) Utvrđivanje i saniranje naročito zagađenih mjesta koje nepovoljno utječu na vode iz djelokruga ovog Protokola, ili za to postoji vjerovatnost, i na taj način prijetu izazivanjem bolesti vezanih uz vodu.

m) Učinkovitost sustava za gospodarenje, razvoj, zaštitu i korištenje vodnih resursa, uključujući primjenu prepoznate dobre prakse na suzbijanje zagađenja iz izvora svih vrsta;

n) Učestalost objavljivanja informacija o kakvoći isporučene vode za piće i drugih voda relevantnim za ciljeve iz ove točke u intervalima između objavljivanja informacija prema članku 7 i točki 2.

3. U roku od dvije godine od postajanja strankom, svaka stranka mora utvrditi i objaviti ciljeve o kojima govori točka 2 ovoga članka, te rokove za njihovo postizanje.

4. Gdje se predviđa dugi proces prilagodbe za ostvarenje nekog cilja, moraju se utvrditi prijelazni ciljevi ili ciljevi po fazama;

5. Radi poticanja ostvarenja ciljeva spomenutih u točki 2 ovoga članka, svaka stranka mora:

a) Uspostaviti nacionalne ili lokalne dogovore za koordinaciju između svojih nadležnih tijela;

b) Razviti vodnogospodarstvene planove u prekograničnim, nacionalnim i (ili) lokalnim kontekstima, po mogućnosti po vodnim područjima ili podzemnim vodonosnicima. Pritom one moraju donijeti prikladne praktične i (ili) druge odredbe za sudjelovanje javnosti u odlučivanju, u okviru transparentnosti i pravednosti, te osigurati pravilno uzimanje u obzir ishoda od sudjelovanja javnosti. Takvi se planovi mogu uklopiti u druge relevantne planove, programe ili dokumente koji se pripremaju u druge svrhe, uz uvjet da javnosti omogućuju jasni uvid u prijedloge za ostvarivanje odnosnih ciljeva spomenutih u ovom članku i odnosne rokove za izvršenje;

c) Utvrditi i održavati pravni i institucionalni okvir za praćenje i prisilnu provedbu standardâ za kakvoću vode za piće;

d) Utvrditi i održavati dogovore uključujući, tamo gdje je prikladno, pravne i institucionalne dogovore za praćenje, promicanje kvalitetne realizacije i, gdje je nužno, za prinudnu provedbu drugih standarda i razina učinkovitosti za koje su zadani ciljevi navedeni u točki 2 ovoga članka.

Članak 7.

REVIZIJA I OCJENA RADA

1. Sve stranke moraju prikupljati i ocijeniti podatke o:
  - a) Svom napretku na ostvarenju ciljeva navedenih u članku 6, točka 2;
  - b) Pokazateljima namijenjenima prikazivanju koliko taj napredak doprinosi prevenciji, suzbijanju ili smanjivanju bolesti vezanih uz vodu;
2. Svaka stranka povremeno mora objavljivati rezultate tog prikupljanja i ocjenjivanje podataka. Učestalost takvog objavljivanja mora odrediti sastanak stranaka.
3. Sve stranke moraju osigurati javnu raspoloživost rezultata uzorkovanja voda i otpadnih voda izvršenog u svrhe ovog prikupljanja podataka.
4. Na osnovu ovog prikupljanja i ocjenjivanja podataka, svaka stranka povremeno mora revidirati postignuti napredak na ostvarenju ciljeva spomenutih u članku 6, točka 2, te objaviti ocjenu tog napretka. Učestalost takvih pregleda mora se utvrditi na sastanku stranaka. Ne idući na uštrb mogućnosti češćih pregleda prema članku 6, točka 2, revizije obavljene po ovoj točki moraju uključiti reviziju ciljeva spomenutih u članku 6, točki 2, a radi poboljšavanja ciljeva u svjetlu znanstvenih i tehničkih spoznaja.
5. Svaka stranka mora dati tajništvu spomenutom u članku 17 radi cirkuliranja ostalim strankama sažeto izvješće o podacima prikupljenim i ocjenjenim kao i ocjenu ostvarenog napretka. Takva izvješća moraju biti sačinjena sukladno smjernicama utvrđenim na sastanku stranaka. Te smjernice moraju predvidjeti da stranke u tu svrhu mogu rabiti izvješća koja obuhvaćaju relevantne informacije stvorene za druge međunarodne forume.
6. Sastanak stranaka mora ocijeniti rad na provedbi ovoga Protokola na osnovu takvih izvješća.

Članak 8.

SUSTAVI ZA REAGIRANJE

1. Svaka stranka mora na prikladan način osigurati:
  - a) Osnivanje, poboljšavanje ili održavanje takvih sveobuhvatnih državnih i(ili) lokalnih nadzornih sustava i sustava za rano uzbunjivanje koji će:
    - (i) Identificirati epidemije ili pojavu bolesti vezanih uz vodu ili značajne prijetnje takvih epidemija ili pojava, uključujući one koji rezultiraju iz slučajeva zagađenja vode ili iz ekstremnih vremenskih prilika;
    - (ii) Davanje hitnih i jasnih prijava o takvim epidemijama, pojavama ili prijetnjama relevantnim organima vlasti;

(iii) U slučaju bilo kakve neposredne opasnosti od bolesti vezanih uz vodu po javno zdravlje, onim članovima zajednice koji bi mogli biti pogođeni podijeliti sve informacije kojima raspolažu organi vlasti, a javnosti bi mogle pomoći u sprječavanju ili ublažavanju štete;

(iv) Davanje preporuke relevantnim organima vlasti i, gdje je prikladno, javnosti, u svezi preventivnih ili korektivnih akcija;

b) Pravovremeno pravilno pripremanje sveobuhvatnih nacionalnih i lokalnih planova za izvanredne situacije kao odgovor na takve epidemije, pojave i opasnosti;

c) Posjedovanje neophodnog kapaciteta u relevantnih tijela radi reagiranja na takve epidemije, pojave ili opasnosti sukladno relevantnom planu za izvanredne situacije.

2. Sustavi nadzora i ranog uzbunjivanja, planovi za izvanredne situacije i kapaciteti za reagiranje u odnosu na bolesti vezane uz vodu mogu se kombinirati s onima za rješavanje drugih vrsta izvanrednih situacija.

3. U roku od tri godine od dobivanja statusa stranke, svaka stranka mora osnovati sustave za nadzor i rano uzbunjivanje, sastaviti planove za izvanredne situacije i izgraditi kapacitete za reagiranje spomenute u točki 1 ovoga članka.

Članak 9.

INFORMIRANOST JAVNOSTI, OBRAZOVANJE, STRUČNA IZOBRAZBA, ZNANSTVENO ISTRAŽIVANJE, RAZVOJ I INFORMIRANJE

1. Stranke moraju poduzeti korake namijenjene većem informiranju svih sektora društva o:

a) Važnosti vodnog gospodarstva i njegovom međuodnosu s javnim zdravstvom;

b) Pravima na vodu i pravima na naknade za vodu i odgovarajućim obvezama prema građanskom i javnom pravu fizičkih i pravnih osoba i ustanova bilo u javnom ili privatnom sektoru, kao i njihovim moralnim obvezama da doprinose zaštiti vodnog okoliša i očuvanju vodnih resursa.

2. Stranke moraju poticati:

a) Razumijevanje javnozdravstvenih aspekata svoga rada od strane nadležnih za gospodarenje vodom, vodoopskrbu i odvodnju; te

b) Razumijevanje osnovnih principa gospodarenja vodom, vodoopskrbe i odvodnje od strane nadležnih za javno zdravstvo.

3. Stranke moraju poticati obrazovanje i stručnu izobrazbu stručnog i tehničkog osoblja koje je potrebno za upravljanje vodnim resursima i za rad sa sustavima za vodoopskrbu i odvodnju, te ih potaknuti da svoje znanje i stručne vještine osuvremenjuju i poboljšavaju. To obrazovanje i stručna izobrazba moraju uključiti relevantne aspekte javnog zdravstva.

4. Stranke moraju poticati:

a) Znanstveno ispitivanje i razvoj isplativih sredstava i načina prevencije, suzbijanja i smanjivanja bolesti vezanih uz vodu;

b) Razvoj integralnih informacijskih sustava za obradu informacija o dugoročnim trendovima, sadašnjim pitanjima i ranijim problemima te o uspješnim rješenjima na području vode i zdravlja, kao i pružanje takvih informacija nadležnim vlastima.

Članak 10.

INFORMIRANJE JAVNOSTI

1. Kao dodatak uvjetima ovoga Protokola za stranke radi objavljivanja konkretnih informacija ili dokumenata, svaka stranka mora poduzeti korake u okviru svoga zakonodavstva radi stavljanja takvih informacija na raspolaganje javnosti kakvima raspolažu organi vlasti a za kojima postoji razumna potreba za javnu raspravu o:

a) Utvrđivanju ciljeva i rokova izvršenja za njihovo ostvarenje, te razvoj vodnogospodarstvenih planova sukladno članku 6;

b) Utvrđivanje, poboljšavanje ili održavanje sustava za nadzor i rano uzbunjivanje i planova za izvanredne situacije sukladno članku 8;

c) Promicanje informiranja javnosti, obrazovanja, stručne izobrazbe, znanstvenog istraživanja, razvoja i informiranja sukladno članku 9;

2. Svaka stranka mora osigurati da organi vlasti odgovarajući na zahtjev za ostalim informacijama koje su relevantne za provedbu ovoga Protokola, stavljaju javnosti na raspolaganje takve informacije u razumnome roku, a u okviru nacionalnog zakonodavstva.

3. Stranke moraju osigurati da informacije o kojima govore članak 7, točka 4 i točka 1 ovoga članka moraju biti na raspolaganju javnosti u bilo koje razumno doba radi besplatnoga uvida, te da moraju javnosti pružiti razumna sredstva kako bi od stranaka dobili, nakon plaćanja umjerenih troškova, kopije takve informacije.

4. Ništa sadržano u ovom Protokolu ne obvezuje organe vlasti da informacije objavi ili da ih stavi na raspolaganje javnosti:

a) Ako organ vlasti nema takve informacije;

b) Ako zahtjev za informacijama je očigledno nerazuman ili je formuliran suviše općenito; ili

c) Ako informacija se odnosi na materijal čije je dovršavanje u tijeku ili se tiče internih priopćenja organa vlasti, kada takvu iznimku predviđa nacionalni zakon ili uobičajena praksa, a uzimajući u obzir kojem javnom interesu služi otkrivanje informacije.

5. Ništa sadržano u ovom Protokolu ne obvezuje organe vlasti da objavljuju informacije ili da ih stavljaju na raspolaganje javnosti ako bi otkrivanje tih informacija nepovoljno utjecalo na:

- a) Povjerljivost rada organa vlasti gdje takvu povjerljivost predviđa nacionalni zakon;
- b) Međunarodne odnose, obranu zemlje ili javnu sigurnost;
- c) Tijek pravosuđa, pravo na pravedno suđenje ili pravo organa vlasti da provodi istragu kaznene ili disciplinske prirode;
- d) Povjerljivost trgovačkih ili industrijskih informacija, kada je takva povjerljivost zaštićena zakonom radi zaštite legitimnog ekonomskog interesa. U tom okviru moraju se objaviti informacije o emisijama i ispuštanju tvari koje su relevantne za zaštitu okoliša;
- e) Prava na intelektualno vlasništvo;
- f) Povjerljivost osobnih podataka i (ili) datoteka koje se odnose na fizičku osobu kada takva osoba nije dala pristanak na otkrivanje informacija javnosti, kada takvu povjerljivost predviđa nacionalni zakon;
- g) Interese treće stranke koja je pružila zatražene informacije a da sama nije obvezna ili da joj se ne može nametnuti pravna obaveza da tako postupi, ukoliko nije dala pristanak za objavljivanje tog materijala, ili
- h) Okoliš na koji se informacija odnosi, kao što su mjesta za rasplod rijetkih vrsta.

Te osnove za neobjavljivanje informacija moraju se tumačiti na restriktivan način, uzimajući u obzir javni interes kojem objavljivanje služi i uzimajući u obzir da li se ta informacija odnosi na emisije i na ispuštanja tvari u okoliš.

Članak 11.

MEĐUNARODNA SURADNJA

Stranke su dužne surađivati kao i uzajamno se pomagati na prikladan način:

- a) U međunarodnim akcijama kao podršci ciljevima ovog Protokola;
- b) Na zahtjev, u provođenju državnih i lokalnih planova pri realizaciji ovoga Protokola.

Članak 12.

ZAJEDNIČKA I KOORDINIRANA MEĐUNARODNA AKCIJA

Slijedom stavka a) članka 11, stranke moraju promicati suradnju u međunarodnim akcijama koje se odnose na:

- a) Razvoj općeprihvaćenih ciljeva za pitanja spomenuta u točki 2. članka 6;

b) Razvoj pokazatelja za svrhe točke 1b) članka 7. radi ukazivanja koliko je bila uspješna akcija protiv bolesti vezane uz vodu u prevenciji, suzbijanju i smanjivanju takve bolesti;

c) Uspostavljanje zajedničkih ili koordiniranih sustava za sustave nadzora i ranog uzbunjivanja, planova za izvanredne situacije i mehanizama za reagiranje kao dio, ili nadopuna, nacionalnih sustava održanih sukladno članku 8. u svrhu reagiranja na takve epidemije i pojave bolesti vezane uz vodu i značajne opasnosti takvih epidemija i pojava, osobito uslijed pojava zagađenja vode ili ekstremnih vremenskih prilika;

d) Uzajamnu pomoć pri reagiranju na epidemije i pojave bolesti vezane uz vodu i značajne opasnosti takvih epidemija i pojava, osobito uslijed pojava zagađivanja vode ili ekstremnih vremenskih prilika:

e) Razvoj integralnih informatičkih sustava i baza podataka, razmjenu informacija i tehničkog i pravnog znanja i iskustva;

f) Hitnu i jasnu obavijest nadležnih organa jedne stranke odgovarajućim tijelima drugih stranaka koje bi mogle biti pogođene:

(i) Epidemijama i pojavama bolesti vezane uz vodu i

(ii) Značajnim opasnostima od takvih utvrđenih epidemija i pojava;

g) Razmjenu informacija o uspješnim sredstvima za obavješćivanje javnosti o bolesti vezanoj uz vodu.

Članak 13.

SURADNJA U SVEZI S PREKOGRANIČNIM VODAMA

1. Ondje gdje bilo koje stranke graniče s istim prekograničnim vodama, one moraju - povrh svojih drugih obveza po člancima 11. i 12. - surađivati i, kako je prikladno, pomagati jedna drugoj radi sprječavanja, suzbijanja i smanjivanja prekograničnih učinaka bolesti vezane uz vodu. Poglavitito one moraju:

a) S ostalim strankama koje graniče s istim vodama razmjenjivati informacije i znanje o prekograničnim vodama i problemima i rizicima, koje one predstavljaju;

b) Nastojati utvrditi s ostalim strankama koje graniče s istim prekograničnim vodama zajedničke ili koordinirane vodnogospodarske planove sukladno točki 5(b) članka 6., te sustave nadzora i ranog uzbunjivanja i planove za izvanredne situacije sukladno točki 1. članka 8., a u svrhu reagiranja na epidemije i pojave bolesti vezane uz vodu i značajne

opasnosti takvih epidemija i pojava, osobito uslijed pojava zagađivanja vode ili ekstremnih vremenskih prilika;

c) Na ravnopravnoj i recipročnoj osnovi, prilagoditi svoje sporazume i ostale dogovore o svojim prekograničnim vodama da bi uklonile moguća proturječja s osnovnim principima ovog Protokola i definirale svoje uzajamne odnose i ponašanje glede ciljeva ovog Protokola;

d) Na zahtjev bilo koje od njih međusobno se konzultirati o značaju mogućeg nepovoljnog učinka na ljudsko zdravlje što ga može predstavljati bolest prenošena vodom.

2. Kada su dotične stranke članice Konvencije, suradnja i pomoć u svezi prekograničnim utjecajima bolesti vezane uz vodu odvijaju se u skladu s odredbama Konvencije.

Članak 14.

MEĐUNARODNA PODRŠKA DOMAĆOJ AKCIJI

Kada surađuju i uzajamno si pružaju pomoć oko primjene nacionalnih i lokalnih planova slijedom stavka b) članka 11., sudionice osobito moraju razmotriti kako mogu najviše pomoći poticanju:

a) Pripremanja vodnogospodarskih planova u prekograničnom, nacionalnom i (ili) lokalnom kontekstu i programâ za poboljšanje vodoopskrbe i odvodnje;

b) Poboljšavanja formulacije projekata, osobito infrastrukturnih projekata, u realiziranju takvih planova i programa, radi olakšavanja pristupa izvorima financiranja;

c) Uspješnog izvođenja takvih projekata;

d) Uspostave sustava za sustave nadzora i ranog uzbunjivanja, planova za izvanredne situacije i kapaciteta za odgovor u svezi bolesti vezanih uz vodu;

e) Izrade zakonskih propisa neophodnih kao podrške provedbi ovoga Protokola;

f) Obrazovanja i stručne izobrazbe ključnog stručnog i tehničkog kadra;

g) Znanstvenog ispitivanja i razvoja isplativih sredstava i tehnika za prevenciju, suzbijanje i smanjivanje bolesti vezane uz vodu;

h) Funkcioniranje uspješnih mreža za praćenje i ocjenjivanje pružanja i kakvoće usluga vezanih uz vodu, te razvoj integralnih informacijskih sustava i baza podataka;

i) Ostvarenju jamstva kvalitete djelatnosti praćenja, uključujući međulaboratorijsku usporedivost.

Članak 15.

PREGLED POŠTIVANJA PROTOKOLA

Na osnovu pregleda i ocjena spomenutih u članku 7. stranke moraju sačiniti pregled svog pridržavanja odredbi ovog Protokola. Na svom prvom sastanku stranke moraju utvrditi multilateralne aranžmane nekonzfrontacijske, nesudske i savjetodavne prirode za sagledavanje poštivanja Protokola. Ti aranžmani moraju dozvoliti prikladno uključivanje javnosti.

Članak 16.

SASTANAK STRANAKA

1. Prvi sastanak stranaka sazvati će se najkasnije 18 mjeseci od datuma stupanja ovog Protokola na snagu. Poslije toga u redovnim razmacima koje trebaju utvrditi stranke, no barem jedanput svake tri godine, a uz iznimku aranžmana koji bi mogli zatrebati radi ostvarenja ciljeva točke 2., moraju se održavati redoviti sastanci. stranke održavaju izvanredni sastanak ako tako odluče na redovitom sastanku, ili na pismeni zahtjev bilo koje stranke pod uvjetom da taj zahtjev podupire barem jedna trećina stranaka u roku od šest mjeseci otkako su sve stranke s njim upoznate.

2. Gdje je moguće, redoviti sastanci stranaka moraju se održavati u sprezi sa sastancima stranaka ove Konvencije.

3. Na svojim sastancima, stranke moraju stalno izrađivati pregled provedbe ovog Protokola, te s tom svrhu na umu, moraju:

a) Revidirati razne politike za i metodološke pristupe prevenciji, suzbijanju i smanjivanju bolesti vezane uz vodu, poticati njihove približavanje i jačati prekograničnu i međunarodnu suradnju sukladno člancima 11, 12, 13 i 14;

b) Ocjenjivati napredak provedbe ovog Protokola na osnovu informacija koje pružaju stranke sukladno smjernicama utvrđenim na sastanku stranaka. Takve smjernice trebaju izbjeći dupli posao kod obveznog izvješćivanja;

c) Biti stalno informirane o ostvarenom napretku u provođenju Konvencije;

d) Razmjenjivati informacije sa sastankom stranaka Konvencije, te razmotriti mogućnosti zajedničke akcije s njime;

e) Tražiti, ondje gdje je prikladno, usluge relevantnih tijela Ekonomske komisije za Europu i Regionalnog ureda za Europu Svjetske zdravstvene organizacije;

f) Utvrditi modalitete za sudjelovanje drugih kompetentnih međunarodnih vladinih i nevladinih tijela na svim sastancima i drugim aktivnostima prikladnima za ostvarenje ciljeva ovog Protokola;

g) Razmotriti potrebu za dodatnim odredbama o dostupnosti informacija, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i dostupnosti za javnost sudskih i upravnih pregleda odluka unutar područja iz djelokruga ovog Protokola, u svjetlu iskustava drugih međunarodnih foruma iz tog područja;

h) Utvrditi program rada, uključujući projekte koji se trebaju izvesti zajednički po ovom Protokolu i Konvenciji, te uspostaviti sva tijela potrebna za provedbu ovog programa rada;

i) Razmotriti i usvojiti smjernice i preporuke koje potiču provedbu odredbi ovog Protokola;

j) Na svom prvom sastanku razmotriti i koncenzusom usvojiti poslovnik za svoje sastanke. Taj poslovnik mora sadržavati odredbu o poticanju skladne suradnje sa Sastankom stranaka Konvencije;

k) Razmotriti i usvojiti prijedloge amandmana na ovaj Protokol;

l) Razmotriti i poduzeti sve dopunske akcije koje bi mogle zatrebati radi ostvarenja svrha ovoga Protokola.

Članak 17.

TAJNIŠTVO

1. Izvršni tajnik Ekonomske komisije za Europu i Regionalni upravitelj Regionalnog ureda za Europu Svjetske zdravstvene organizacije moraju za ovaj Protokol obnašati sljedeće tajničke dužnosti:

a) Sazivanje i pripremanje sastanaka stranaka;

b) Prenošnje izvješća i drugih informacija primljenih po odredbama ovog Protokola strankama;

c) Obavljanje drugih funkcija kakve može odrediti sastanak stranaka na osnovu raspoloživih resursa.

2. Izvršni tajnik Ekonomske komisije za Europu i regionalni direktor Regionalnog ureda za Europu Svjetske zdravstvene organizacije moraju:

a) Iznijeti detalje svojih dogovora o zajedničkom radu u Memorandumu o razumijevanju, te sukladno tome izvijestiti sastanak stranaka;

b) Izvijestiti stranke o elementima, te o modalitetima za izvršavanje programa rada spomenutog u točki 3 članka 16.

Članak 18.

IZMJENE I DOPUNE PROTOKOLA

1. Svaka stranka može predložiti amandmane na ovaj Protokol.
2. Prijedlozi za izmjene i dopune ovog Protokola razmatraju se na sastanku stranaka.
3. Tekst svakog prijedloga amandmana na ovaj Protokol podnijeti će se tajništvu napismeno, a ono će ga priopćiti svim strankama barem 90 dana prije sastanka na kojemu će biti predložen na usvajanje.
4. Amandman na ovaj Protokol usvojiti će se koncenzusom predstavnika stranaka prisutnih na sastanku. Usvojeni amandman tajništvo priopćiti će Depozitaru koji će ga cirkularno poslati svim strankama na usvajanje. Za stranke koje su ga usvojile amandman stupa na snagu devedesetog dana poslije datuma kada su dvije trećine tih stranaka kod Depozitara položile svoje isprave o prihvaćanju tog amandmana. Za sve ostale stranke amandman stupa na snagu devedesetog dana nakon datuma kada polože svoje isprave o prihvaćanju tog amandmana.

Članak 19.

PRAVO GLASA

1. Ako točkom 2 ovoga članka nije predviđeno drukčije, svaka stranka ima jedan glas.
2. Organizacije regionalne ekonomske integracije ostvaruju svoje glasačko pravo, u pitanjima iz okvira njihove ingerencije, glasujući s brojem glasova koji je jednak broju njihovih Država članica koje su stranke. Takve organizacije ne smiju ostvarivati pravo glasa ako njihove države članice ostvaruju svoje i obratno.

Članak 20.

RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Dođe li do spora između dviju ili više stranaka u svezi tumačenja ili primjene ovog Protokola, rješenje one moraju potražiti putem pregovora ili bilo kojim drugim sredstvom za rješavanje sporova prihvatljivim za stranke u sporu.
2. Prilikom potpisivanja, ratificiranja, prihvaćanja, odobravanja ili pristupanja ovom Protokolu, ili u bilo koje vrijeme iza toga, stranka može depozitaru pisano izjaviti da prihvaća jedno od slijedećih sredstava za rješavanje sporova kao obvezno u odnosu na bilo koju stranku koja prihvaća istu obvezu:

a) Kada su stranke Konvencije a prihvatile su, kao obvezno sredstvo u odnosu jedna prema drugoj, jedno ili oba sredstva za rješavanje sporova, rješavanje spora sukladno odredbama Konvencije za rješavanje sporova što nastane u svezi s Konvencijom;

b) U svim drugim slučajevima spor se podnosi Međunarodnom sudu, osim ako stranke ne pristaju na arbitražu ili na neki drugi oblik rješavanja sporova.

Članak 21.

POTPISIVANJE

Radi potpisivanja ovaj Protokol bit će otvoren u Londonu na dan 17. i 18. lipnja 1999., prigodom Treće ministarske konferencije o okolišu i zdravlju, a nakon toga u Središnjici Ujedinjenih naroda u New Yorku do 18. lipnja 2000. Državama članicama Ekonomske komisije za Europu, državama članicama Regionalnog komiteta za Europu Svjetske zdravstvene organizacije, kao i državama s konzultativnim statusom pri Gospodarstvenoj komisiji za Europu slijedom točke 8 rezolucije 36 (IV) Ekonomskog i socijalnog vijeća od 28. ožujka 1947., te regionalnim organizacijama za ekonomsku integraciju što su ih osnovale suverene države članice Ekonomske komisije za Europu ili članice Regionalnog komiteta za Europu Svjetske zdravstvene organizacije na koje su njihove države članice prenijele nadležnost za pitanja regulirana ovim Protokolom, uključujući i nadležnost za sklapanje međunarodnih sporazuma u pogledu ovih pitanja.

Članak 22.

RATIFIKACIJA, PRIHVAĆANJE, ODOBRAVANJE I PRISTUPANJE

1. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju država potpisnica i regionalnih organizacija za ekonomsku integraciju.
2. Ovaj Protokol je otvoren za pristupanje državama i organizacijama spomenutima u članku 21.
3. Svaka organizacija navedena u članku 21. koja postane stranka ovog Protokola, a da njene države članice nisu stranke, podliježe obvezama iz ovog Protokola. U slučaju da je jedna ili više država članica takve organizacije stranka Protokola, organizacija i njene države članice moraju odlučiti o svojim odgovornostima u izvršavanju obveza iz ovog Protokola. U takvim slučajevima organizacija i njene države članice ne mogu istovremeno ostvariti prava iz ovog Protokola.
4. U svojim ispravama za ratifikaciju, prihvaćanje, odobrenje ili pristupanje, regionalne organizacije za ekonomsku integraciju spomenute u članku 21 objavit će koliki je opseg njihove nadležnosti u odnosu na pitanja regulirana ovim Protokolom. Te organizacije će o svakoj bitnoj modifikaciji opsega svoje nadležnosti obavijestiti i Depozitara.
5. Isprave za ratifikaciju, prihvaćanje, odobrenje ili pristupanje deponirati će se kod Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 23.

STUPANJE NA SNAGU

1. Ovaj Protokol stupa na snagu devedesetog dana od dana polaganja šesnaeste isprave za ratifikaciju, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju.
2. U svrhe točke 1 ovog članka, nijednu ispravu što je položi regionalna organizacija za ekonomsku integraciju ne smije se računati kao dodatna isprava na one koje su deponirale države članice takve organizacije.
3. Za svaku državu ili organizaciju spomenutu u članku 21 koja ovaj Protokol ratificira, prihvati ili odobri, ili mu pristupi nakon polaganja šesnaeste isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju, ovaj Protokol stupa na snagu devedesetog dana od dana kada je takva država ili organizacija položila svoju ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju.

Članak 24.

POVLAČENJE

Podnošenjem pisane obavijesti depozitaru stranka se može povući iz Protokola u bilo koje vrijeme nakon isteka tri godine od dana kad je Protokol za nju stupio na snagu. Svako takvo povlačenje proizvest će učinak devedesetog dana od dana kad ga je zaprimio Depozitar.

Članak 25.

DEPOZITAR

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda vršit će dužnost Depozitara ovog Protokola.

Članak 26.

IZVORNI TEKSTOVI

Izvornik ovog Protokola, čiji su engleski, francuski, njemački i ruski tekst jednako vjerodostojni, deponirati će se kod Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U POVODU NAVEDENOG OPUNOMOĆENICI su potpisali ovaj Protokol.
U Londonu, 17. lipnja 1999.godine.

OBJAŠNJENJE ODREDBI PROTOKOLA

U preambuli Protokola utvrđuje se da su stranke upoznate sa činjenicom da je voda bitna za održanje života i da je raspoloživost vode u količinama, te kakvoći, dostatnima za zadovoljenje osnovnih ljudskih potreba, preduvjet i za bolje zdravlje i za održivi razvoj.

Stranke potvrđujuću koristi za ljudsko zdravlje i dobrobit što proistječu iz higijenski ispravne i čiste vode, te skladnog i pravilnog funkcioniranja vodenog okoliša.

Stranke su svjesne da su površinske vode i podzemne vode obnovljivi resursi s ograničenom sposobnošću oporavljanja od nepovoljnih učinaka ljudskih aktivnosti na njihovu količinu i kakvoću i svjesne također posljedica po javno zdravlje, manjkavosti vodnih količina i kakvoće vode za zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba. Stranke su svjesne i da su nadzor nad bolestima vezanima uz vodu i uspostava sustavâ ranog uzbunjivanja važni aspekti prevencije, suzbijanja i smanjivanja bolesti vezanih uz vodu. U skladu s relevantnim odredbama Konvencije o zaštiti i korištenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera iz 1992 i potaknute brojnim primjerima pozitivnih dostignuća država članica Gospodarstvene komisije Ujedinjenih naroda za Europu i država članica Regionalnog ureda za Europu Svjetske zdravstvene organizacije na ublažavanju zagađenja, održavanju i obnavljanju vodnog okoliša sposobnog podržavati ljudsko zdravlje i dobrobit, sporazumjele su se prema odredbama ovog Protokola.

U članku 1. određuje se cilj Protokola.

U članku 2. određuje se značenje naziva: "bolest vezana uz vodu", "Voda za piće", "Podzemne vode", "ograđene vode", "Prekogranične vode", "Prekogranični učinci bolesti koje se prenose vodom", "Prekogranično djelovanje", "Sanitarne djelatnosti", "Zajednički sustav", "Vodnogospodarski plan", "Javnost", "Organ vlasti", "Lokalno", "Konvencija", "Sastanak stranaka Konvencije", "Stranka", "Sastanak stranaka".

U članku 3. određuje se djelokrug na koji se odnosi Protokol:

na površinske slatke vode, podzemne vode, riječna ušća, priobalne vode, ograđene vode, vodu tijekom zahvaćanja, transporta, pročišćavanja, ili isporuke i otpadne vode.

U članku 4. određuju se odredbe koje su stranke dužne poduzeti:

odgovarajuća isporuka higijenski zdrave vode za piće, odgovarajuća sanitarnu djelatnost, učinkovita zaštita vodnih resursa, odgovarajuća mjera sigurnosti za ljudsko zdravlje protiv bolesti vezanih uz vodu, učinkoviti sustavi za praćenje situacija koje mogu dovesti do epidemija ili pojedinačnih slučajeva bolesti vezanih uz vodu.

Stranke moraju zahtijevati od organa vlasti koji razmatraju poduzimanje akcija ili drugima daju odobrenja za akcije, koje mogu imati značajnog učinka na okoliš, da uzmu u obzir svaki potencijalni učinak te akcije na javno zdravlje.

Stranke moraju poduzeti sve prikladne akcije za stvaranje stabilnih i mogućih pravnih, upravnih i gospodarstvenih okvira u svrhu prevencije, suzbijanja i smanjivanja bolesti vezanih uz vodu.

U članku 5. određuju se slijedeća načela i pristupi koja moraju poštovati stranke u provedbi Protokola:

načelo predostrožnosti po kojem se akcija za prevenciju, suzbijanje ili smanjivanje bolesti vezane uz vodu ne smije odgađati, načelo "zagađivač plaća", sukladno Povelji UN-a i načelima međunarodnoga prava, države imaju suvereno pravo iskorištavanja svojih vlastitih resursa prema svojoj vlastitoj politici okoliša i razvoja, s vodnim resursima mora se upravljati na način da se zadovoljavaju potrebe sadašnje generacije ne dovodeći u pitanje mogućnost zadovoljavanja potreba budućih generacija, treba poduzimati preventivne akcije da bi se izbjegle epidemije i pojedini slučajevi bolesti vezanih uz vodu i zaštitili vodni resursi koji se koriste kao izvori vode za piće. S vodnim resursima treba gospodariti cjelovito na osnovu vodnih područja, a u cilju vezanja društvenog i gospodarskog razvoja na zaštitu prirodnih

ekosustava, te usklađivanja gospodarenja vodnim resursima sa zakonskim mjerama koje se odnose na ostale medije okoliša.

Takav integralni pristup treba vrijediti na cijelom vodnom području, bilo ono prekogranično ili ne, uključujući pripadajuće mu priobalne vode, sve podzemne vodonosnike ili odgovarajuće dijelove takvih vodnih područja ili podzemnih vodonosnika.

U članku 6. određuju se ciljevi:

pristup vodi za piće za svakoga i osiguranje sanitarnih mjera za sve u okviru integralnih vodnogospodarskih sustava, usmjerenih na održivu upotrebu vodnih resursa, usmjerenih na kakvoću vode u okolišu, koja ne ugrožava ljudsko zdravlje i zaštitu vodnih ekosustava. Stranka mora postaviti i objaviti nacionalne i (ili) lokalne ciljeve koji se odnose na:

kakvoću isporučene vode za piće, smanjenje opsega epidemija i slučajeva bolesti vezanih uz vodu, veličinu teritorija, veličinu ili udjele stanovništva koje trebaju opsluživati zajednički sustavi za opskrbu vodom za piće, veličinu teritorija, veličinu ili udjele stanovništva, koje trebaju opsluživati zajednički sanitarni sustavi, nivo učinkovitosti sustava, primjenu prepoznate dobre prakse na gospodarenje vodoopskrbom i odvodnjom, ispuštanja u okoliš otpadnih voda, kakvoću ispuštenih otpadnih voda iz uređaja za pročišćavanje, uklanjanje ili ponovna upotreba kanalizacijskoga mulja iz zajedničkih sustava sanitarnih uređaja, učinkovitost sustava za gospodarenje, razvoj, zaštitu i korištenje vodnih resursa, učestalost objavljivanja informacija o kakvoći isporučene vode za piće.

Radi poticanja ostvarenja ciljeva stranka treba uspostaviti nacionalne ili lokalne dogovore te razviti vodnogospodarstvene planove.

Stranka treba utvrditi i održavati pravni i institucionalni okvir za praćenje i prisilnu provedbu standardâ za kakvoću vode za piće.

U članku 7. određuje se da stranka treba prikupljati i ocijeniti podatke o ostvarenju navedenih ciljeva. Na osnovu ovog prikupljanja i ocjenjivanja podataka, svaka stranka povremeno mora revidirati postignuti napredak na ostvarenju ciljeva. Svaka stranka mora dati tajništvu spomenutom u članku 17 radi cirkuliranja ostalim strankama sažeto izvješće o podacima prikupljenim i ocjenjenim kao i ocjenu ostvarenog napretka.

U članku 8. određuje se da svaka stranka u roku od tri godine od dobivanja statusa stranke treba osigurati osnivanje, poboljšavanje ili održavanje takvih sveobuhvatnih državnih i (ili) lokalnih nadzornih sustava i sustava za rano uzbunjivanje da se omogući identificirati epidemije ili pojavu bolesti vezanih uz vodu i davanje hitnih i jasnih prijava o takvim epidemijama.

U člancima 9. i 10. određuju se mjere i metode promicanje informiranja javnosti, obrazovanja, stručne izobrazbe, znanstvenog istraživanja, razvoja i informiranja.

U člancima 11. 12. i 14. određuju se suradnju u međunarodnim akcijama, uspostavljanje zajedničkih ili koordiniranih sustava za sustave nadzora i ranog uzbunjivanja, uzajamnu pomoć pri reagiranju na epidemije i pojave bolesti vezane uz vodu i razvoj integralnih informatičkih sustava i baza podataka. Stranke surađuju i uzajamno si pružaju pomoć oko primjene nacionalnih i lokalnih planova.

U članku 13. određuje se suradnja stranaka, koje graniče s istim prekograničnim vodama, pomagati jedna drugoj radi sprječavanja, suzbijanja i smanjivanja prekograničnih učinaka bolesti vezane uz vodu.

U člancima 15. 16. 17. 18. 19. i 20. određuje se pravna regulativa za:

pregled pridržavanja stranke odredbi ovog Protokola spomenutih u članku 7, datum sastanka stranaka, tajničke dužnosti, mogućnost da svaka stranka može predložiti amandmane na ovaj Protokol i da predloži izmjene i dopune ovog Protokola. U pravu glasa svaka stranka mora imati jedan glas. Dođe li do spora između dviju ili više Stranaka u svezi tumačenja ili primjene ovog Protokola, rješenje one moraju potražiti putem pregovora ili bilo kojim drugim sredstvom za rješavanje sporova prihvatljivim za stranke u sporu.

U članku 21. određuju se završne odredbe, vrijeme i mjesto potpisivanja Protokola.

U članku 22. određuje se način potvrđivanja, prihvata ili odobrenja ovog Protokola od strane država potpisnica.

U članku 23. određuje se da ovaj Protokol stupa na snagu devedesetog dana od dana polaganja šesnaeste isprave za potvrđivanje, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju.

U članku 24. određuje se način povlačenja stranke iz Protokola.

U članku 25. određuje se depozitar Protokola. Isprave za potvrđivanje, prihvaćanje, odobrenje ili pristupanje deponirati će se kod Generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U članku 26. određuje se da će se izvornik ovog Protokola, čiji su engleski, francuski, njemački i ruski tekst jednako vjerodostojni, deponirati kod Generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.